מבקשין מיבעי ליה הכא במאי עסקינן באשה שיש לה בנים דכולי האי לא מסקה אדעתה אבל אין לה בנים מאי מבקשין אדתני אם נתכוונה לכך אפילו בחיי בעלה מבקשין ממנו שיחלוץ לה ליפלוג וליתני בדידה במה דברים אמורים בשיש לה בנים אבל אין לה בנים מבקשין אלא שמע מינה לא שנא יש לה בנים ולא שנא אין לה בנים כופין אותו כרב שמע מינה:

הדרן עלך בית שמאי

חרש [א]*שנשא פקחת ופקח שנשא חרשת אם רצה להוציא יוציא ואם רצה לקיים יקיים כשם שהוא *כונס ברמיזה כך הוא מוציא ברמיזה [ב]פקח שנשא פקחת ונתחרשה אם רצה יוציא ואם רצה יקיים *נשתטית לא יוציא [ג]נתחרש הוא או נשתטה אינו מוציאה עולמית אמר רבי יוחנן בן נורי מפני מה האשה שנתחרשה יוצאה והאיש שנתחרש אינו מוציא אמרו לו אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת *[ד]שהאשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו העיד רבי *יוחנן בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט אמרו לו אף זו כיוצא בה *[ה]ב' אחין חרשין נשואין לב' אחיות חרשות או לשתי אחיות פקחות או לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת או ב' אחיות חרשות נשואין לשני אחין פקחין או לשני אחין חרשין או לשני אחין אחד חרש ואחד פקח הרי אלו פטורין מן החליצה ומן היבום ואם היו נכריות יכנוסו ואם רצו להוציא יוציאו *[ו]שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי אחיות פקחות מת חרש בעל הפקחת מה יעשה פקח בעל הפקחת תצא משום אחות אשה מת פקח בעל הפקחת מה יעשה חרש בעל פקחת מוציא אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם *[ז]שני אחין פקחין נשואין לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת מת פקח בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשה מת פקח בעל פקחת מה יעשה פקח בעל החרשת מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה *[ח]שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת מת חרש בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשה מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם [ט]שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי נכריות פקחות מת חרש בעל פקחת מה יעשה פקח בעל פקחת או חולץ או מייבם מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל פקחת כונס ואינו מוציא לעולם *[י]שני אחין פקחין נשואין לב' נכריות אחת פקחת ואחת חרשת מת פקח בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת כונס ואם רצה להוציא יוציא מת פקח בעל פקחת מה יעשה פקח בעל חרשת או חולץ או מייבם *[כ]שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואים לב' נכריות אחת חרשת ואחת פקחת מת חרש בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת כונס ואם רצה להוציא יוציא מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת כונס ואינו מוציא לעולם:

גמ' אמר רמי בר חמא מאי שנא חרש וחרשת [ל]דתקינו להו רבנן נשואין ומ"ש דשוטה *ושוטה [מ]דלא תקינו להו רבנן נשואין דתניא *שוטה וקטן שנשאו נשים ומתו נשותיהן פטורות מן החליצה ומן היבום חרש וחרשת דקיימא תקנתא דרבנן תקינו להו רבנן נשואין שוטה ושוטה דלא קיימא תקנתא דרבנן דאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת לא תקינו רבנן נשואין ומאי שנא קטן [נ]דלא תקינו רבנן נשואין וחרש תקינו ליה רבנן נשואין חרש דלא אתי לכלל נשואין תקינו רבנן נשואין קטן דאתי לכלל נשואין לא תקינו רבנן נשואין והרי קטנה דאתיא לכלל נשואין [ס]ותקינו רבנן נשואין התם שלא ינהגו [בה] מנהג הפקר ומ"ש קטנה דממאנה ומ"ש חרשת דלא ממאנה דא"כ מימנעי

מבקשין מיבעי ליה · דאיכא למימר להכי איכוונה :

הדרן עלך בית שמאי

חרש · כשם שכונס ברמיזה · מה טעם קאמר כלומר כקידושין כך גירושין וכן פקח בחרשת ברמיזה כנס שרמזו באצבע עד שנתרצית לו וברמיזה אם רצה להוציא יוציא : **פקח שנשא פקחת ונתחרשה** · אע"פ שקידושיה גמורים אם רצה יוציא דבגט לא בעינן דעת האשה כדמפרש לקמן במתניתין : **נשתטית לא יוציא** · בגמרא מפרש שלא ינהגו בה מנהג הפקר ותקנתא דרבנן היא : **נתחרש הוא** · לאחר קידושין הואיל וקידושיה גמורים הוו לא יוציא עולמית : **שהשיאה אביה** · בקטנותה וקיבל קידושיה והוו קידושין גמורים שיוצאה בגט ואפי' מגדלה ופקע כח אב מקבלת היא את גיטה : **אף זו** · פקחת שנתחרשה כיוצא בה : **הרי אלו פטורות** · דהואיל ושתיהן חרשות או שניהן חרשים כקידושי זו כך קידושי זו ואתו קידושין דאשתו ומפקעי זיקה : **יכנוסו** · שאין חליצה בחרשת וחרש שאינן באמר ואמרה ואח"כ אם רצו יוציאו בגט דאתא גט ברמיזה ומפקע נישואין דידיה וזיקת אחיו דהוא ברמיזה : **מוציא אשתו בגט** · דזיקת אחותה הבאה מכח קידושין גמורים אוסרתה עליו ואין כח בקידושין דידה לדחותה משום אחות אשה : **ואשת אחיו אסורה לעולם** · דחרש לא חליץ ולכנוס אי אפשר משום אחות אשה : **כונס ואין מוציא לעולם** · דלא אתי גט דידיה ומפקע זיקת יבומי אחיו הראשון : **גמ' דתקינו להו רבנן נישואין** · דקתני מתני' שצריכות חליצה אלמא יש נישואין וקידושין לחרש ואע"ג דלאו בר דעה הוא ומדאורייתא אין קנינו קנין : ה"ג שוטה וקטן שנשאו נשים נשותיהן פטורות מן החליצה ומן היבום : **דקיימא תקנתא דרבנן** · שדרכן להיות שלום ביניהם אפי' חרש עם חרשת וכ"ש כשהאיש פקח אבל שוטה אפילו בפקחת לשוטה ושוטה לפקח אין (א) שלום ביניהם וכ"ש שוטה לשוטה : **בכפיפה** · בתוך קופה אחת : **ומאי שנא קטן** · דקתני לעיל שוטה וקטן שנשאו כו' : **חרש דלא אתי** · לעולם לכלל נישואין דאורייתא: **תקינו ליה רבנן נישואין** · כדי שלא יבעל: **שלא ינהגו בה מנהג הפקר** · אי לא מוליה דמנסבה אין לה מי ישמרנה וינהגו בה מנהג הפקר בזנות :

מימנעי

ואם רצה לקיים יקיים · הא פשיטא אלא אגב דתנא יוציא תנא יקיים :

העיד ר' יוחנן בן גודגדא · רבנן הביאוהו לבית המדרש להביא ראיה לדבריהם מאמרו לו אף זו כיוצא בה ואם תאמר לר' יוחנן בן נורי למה אינה מתגרשת הלא אינה חוזרת כשמרמזים לה ויש לומר דמכל מקום בשעת נתינת הגט משלחה וחוזרת היא ואינה מבינה עד שמוליכין אותה על כרחה :

ויש גורסים במשנה ועל קטנה בת ישראל שאוכלת בתרומה כמו שהוא בגמרא בפרק הניזקין (גיטין דף נה· ושם) ואין צריך לגרוס זו כאן שהרי לא הביאו העדות אלא ראיה לדבריהם וקטנה למה יזכירו כאן :

דאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת · מיהו היכא שנישאת לו כבר תקינו רבנן שאינה מתגרשת כיון שאינה יודעת לשמור עצמה כדלקמן (דף קיג:) :

ואיתו

עין משפט
נר מצוה

א א מיי' פ"ד מהל' אישות הלכה ט ופ"ב מהל' גירושין הל' יז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קכא סעיף ו:
ב ב מיי' פ"י מהלכות גירושין הל' כג סמג עשין נ טוש"ע שם סי' קיט סעיף ו :
ג ג מיי' שם פ"ב הי"ז סמג שם טוש"ע שם סימן קכא סעיף ו :
ד ד מיי' שם פ"א הל' ב סמג שם טוש"ע שם סי' קיט סעיף ו :
ה ה מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה טז סמג עשין נ טוש"ע שם סי' קעב סעיף יג :
ו ו מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף יב :
ז ז מיי' שם הלכה טז טוש"ע שם סעיף י :
ח ח מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף יב :
ט ט מיי' שם ופ"ו הל' ז סמג שם לא טוש"ע שם סי' קעג סעיף יג :
י י מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף יד :
יא כ מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף טו:
יב ל מיי' פ"ד מהלכות אישות הל' ט ופי"א הלכה ו סמג עשין מח טוש"ע שם סימן מד סעיף א וסי' מו סעיף ח :
יג מ מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סי' מד סעיף ב וסי' מו סעי' ז :
יד נ מיי' שם פי"א הל' ו סמג שם טוש"ע שם סי' מג סעיף א :
טו ס מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סעיף ב וסימן קנה סעיף א :

* * *

תוס' חד מקמאי

הא אקשי' בפ' אע"פ דשמואל ארשמואל דקאמר אין כותבין אגרת מרד על שומרת יבם והוא נפיה אמר תבע הוא נזקקים · ומסקנא כאן למשנה אחרונה כאן למשנה ראשונה למשנה אחרונה דתנן מצות יבום קודמת למצות חליצה בראשונה היו מתכוונים לשם מצוה עכשיו שאין מתכוונים לשם מצוה אמרו מצות חליצה קודמת למצות יבום . ואסיקנא בפרק החולץ דחזרו לומר מצות יבום קודם למצות חליצה והלכך כותבין אגרת מרד על שומרת יבם · ורב ושמואל אמשנה (ראשונה) [אחרונה] אמרו ואהדרו לומר קיימי הלכך אי מסקא אדעתה והיא מורדת ולא קשיא דשמואל ארשמואל:

[עי' תוי"ט פ"ב דסכות ריש מ"ח אבל בל"ש סימן ז כתב לסופר]

מסורת הש"ס

גיטין עא.
שם עא: לעיל קי:
[גיטין מט:]
גיטין נה.[עדיות פ"ז מ"ט]
לעיל קי: גיטין עא:
[לקמן קיג:]
[שם]
לעיל קי: [לקמן קיג.]
שם
לעיל סא: ע:

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דקיימא תקנתא וכו' ושוטה לפקח אין דרכן להיות שלום ביניהן :

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones